

2010 год

Куликов, Ю. Анненская ярмарка: продолжение следует / Юрий Куликов // Праца. – 2010. – 17 ліпеня. – С.1.

Знаменитая Анненская ярмарка, благодаря которой Зельва была известна всему миру ещё в XVIII веке, возрождается. Впервые это произошло, как вы помните, в 2001, затем зельвенцы и гости окунулись в исторические события в 2002 и 2004 годах. В этом году, благодаря тому что Зельвенский район был определен в качестве пилотной площадки для реализации Местной повестки-21 (о её сущности «Праца» писала неоднократно), планируется опять возродить зельвенскую Анненскую ярмарку...

Куликов, Ю. Анненская ярмарка: продолжение следует / Юрий Куликов // Праца. – 2010. – 28 ліпеня. – С.1.

Раманчук, Г. Гэй вы, коні, мае коні... / Галіна Раманчук // Гродзенская праўда. – 2010. – 14 жніўня. – С. 4.

Анненскі кірмаш быў адкрыты 290 гадоў таму князем Сапегам па Прывілеі польскага караля Аўгуста II (у гонар храмавага свята святой Ганны штогод 26 ліпеня) і доўжыўся амаль месяц.

Кірмаш быў адным з буйнейшых у Еўропе і саступаў па сваёй значнасці толькі знакамітаму лейпцыгскаму. На зельвенскі кірмаш лічылі за гонар патрапіць купцы не толькі з Беларусі і Літвы, але і гандлёвыя людзі з Прусіі, Царства Польскага, Аўстрыі, Даніі і інш. З далёкіх краін Поўдня і Усходу – Італіі, Грэцыі, Турцыі, Персіі прыганялі табуны турэцкіх коней, везлі табак, персідскія шалі, мастацкія вырабы рамеснікаў. Дарэчы, конскі гандаль у Зэльве быў адмысловы. Як сведчаць гістарычныя дакументы, бывалі гады, калі на кірмашы іх прадавалі па некалькі тысяч. Нездарма на гербе Зэльвы ў цэнтры чорны конь, які ўвасабляе сілу, жыццёвасць і перамогу. Дзякуючы мясцовай уладзе Анненскі кірмаш у Зэльве быў адноўлены і праходзіў у 2001, 2002 і 2004 гадах. Але на мерапрыемства патрэбны немалыя сродкі. Сёлета ў сувязі з тым, што раён быў вызначаны ў якасці пілотнай пляцоўкі для рэалізацыі сумеснага праекта Праграмы развіцця ААН і Еўрапейскага саюза “Устойлівае развіццё на мясцовым узроўні”, з’явілася магчымасць зноў аднавіць гэта цікавае мерапрыемства. Зельвенскі праект Анненскага кірмашу аказаўся ў ліку пераможцаў, і ПРААН выдаткоўвае на яго рэалізацыю 18 мільёнаў рублёў...

Семяняка, В.М. Прэч і смутак, і нуда! У Зэльву, на кірмаш пара / В.М.Семяняка // Рэспубліка. – 2010. – 14 жніўня. – С.9.

На працягу шматлікіх гадоў у Зэльве, якая з першай паловы XVII стагоддзя

лічылася прыватнаўласніцкім свецкім мястэчкам, 26 ліпеня, у дзень святой Ганны, адкрываўся адзін з буйнейшых у тагачаснай Беларусі кірмашоў – Ганненскі.

Праходзіў кірмаш на даволі добраўпарадкаваным гасціным двары ў цэнтры Зэльвы. Тут мелася каля 200 крам, пакрытых чарапіцай, два леднікі для захоўвання прадуктаў, а таксама, што немалаважна, калодзеж, бо ў сярэдзіне лета, калі якраз праходзіў кірмаш, пажары былі даволі частай з’явай.

Аднак паступова Зэльвенскі кірмаш пачаў прыходзіць у заняпад: у 40-50 гады XIX стагоддзя кошт прывазных тавараў быў яшчэ высокі, але скараціўся працэнт прададзеных. Гэта было выклікана як часовымі з’явамі (неўраджаямі, высокімі кірмашовымі зборамі, больш пільным кантролем за кантрабандным гандлем, які таксама атрымаў распаўсюджанне ў Зэльве, Крымскай вайной), так і аб’ектыўнымі эканамічнымі заканамернасцямі: развіццём капіталістычных элементаў ва ўсіх галінах эканомікі, у тым ліку і ў гандлі.

У 1902 годзе кірмаш адрадіўся і дзейнічаў да пачатку Першай сусветнай вайны, але пераважаў ужо кірмашовы тып яго правядзення. “Новае дыханне” Ганненскі кірмаш атрымаў у 2001 годзе, калі перарос у раённае свята – адно з самых масавых і жаданых для жыхароў і гасцей Зэльвеншчыны. У падрыхтоўцы да яго задзейнічана амаль усё насельніцтва. Акрамя таго аддзел культуры Зэльвенскага райвыканкама прыняў удзел у праграме ААН “Устойлівае развіццё на мясцовым узроўні”, дзе праект правядзення кірмашоў атрымаў грант у 18 мільёнаў рублёў. Той, хто патрапіць на кірмаш зможа акунуцца ў атмасферу мінулага – арганізатары старанна адраджаюць традыцыі продкаў. Сёлета аргкамітэт аб’явіў конкурсы на самае арыгінальнае афармленне двароў і балконаў у стылі XVIII стагоддзя, на адмысловае прадстаўленне каня і ўпрыгожванне павозкі. Будуць вызначаны лепшыя расказчыкі “шляхецкага анекдота”, гарманісты і прыпевачнікі.

Падчас свята будзе працаваць Горад майстроў. Запланаваны і баль-маскарад. Але права на бясплатны ўваход на яго атрымаюць толькі тыя, хто прыйдзе ва ўбранні XVIII стагоддзя.

Жывём у чаканні Анненскага кірмашу // Праца. – 2010. – 18 жніўня. – С.1.

Этой Анненской ярмарки краски // Праца. – 2010. – 24 августа. – С.2-3. Праздник начался на центральной площади посёлка. Действо развернулось на красочно оформленной сцене и перед ней. Пришли на праздник и «Тутэйшыя», и колоритные татары, и зажиточные евреи, и разгульные цыгане. Приветствовал всех зрителей приехавший на конной бричке на кирмаш сам князь Сапега.

Огромным сюрпризом для зельвенцев стали выступления знаменитых коллективов и групп, которые стройно вписались в общую гамму

праздненства, еще глубже окунув зрителей и слушателей в атмосферу XVIII столетия. «Корна копія», «Сваякі», «Очи черные», «Малінаўка», шоу «Восточное» и многие другие звезды стали колоритным украшением ярмарки.

Весьма удачным явился эксперимент с одеждой, стилизованной под те далёкие времена, когда только зародилась традиция проведения кирмаша. Во времена больших народных праздников на площадях и рынках старинных белорусских городов и сел проходили выступления кукольных театров – «батлеек». Коллектив самодеятельных артистов, прибывших к нам на ярмарку, дал возможность зельвенцам познакомиться с народным кукольным театром «Батлейка».

В рамках реализации компонента «Устойчивое развитие на местном уровне» совместного проекта Европейского Союза и Программы развития ООН «Поддержка окружающей среды и устойчивого развития Республики Беларусь» прошел семинар по обмену опытом работы над Местной повесткой-2.

В своем выступлении на открытии семинара координатор программы Евросоюза и программы развития ООН Д.Фрицин отметил, что проведение Анненской ярмарки в Зельве – это результат плодотворного сотрудничества международной организации с местными властями и жителями посёлка, приверженными возрождению народных традиций и народного творчества. Он также выразил надежду, что это станет началом партнёрства для проведения в будущем подобных фестивалей.

В ходе проведения семинара эксперты и представители других регионов республики делились своими впечатлениями от кирмаша, дали ему высокую оценку в организации проведения, максимальной насыщенности и массах
задумки.

Віруе Анненскі кірмаш: Анненскі кірмаш у прозе і паэзіі // Праца. – 2010. – 21 жніўня. – С.3.

Урыўкі з твораў: Рэйманта Ул. “Апошні сейм Рэчы Паспалітай”, Скобла Міхась “Дзярэчынскі дыярыюш”, з кнігі “Беларускі кірмаш” Гуд П.А. і Гуд Н.І.

Урыўкі з паэзіі: Яна Чачота “Свіцязь”, Алеся Корнева “Паехаў дзед на Анненскі кірмаш”, Юрка Голуб “Стары кірмаш у Зэльве”, Ул.Мазго “У часе векапомным”, Г. Тарасік “Анненский «кирмаш»”.

Імгненні папярэдніх свят // Праца. – 2010. – 21 жніўня. – С.2.

Год 2001

...І так, гучаць пазыўныя свята. На імправізаванай сцэне пачынаецца тэатралізаванае прадстаўленне. Прадстаўнік мясцовай улады, ці дакладней местачковы, спяшаецца аб’явіць люду зэльвенскаму і гасцям паважаным аб

тым, што Вялікавяльможны князь Сапега са сваёй світай прыехаў у мястэчка Зэльва. А завітаў ён з добрай навіной: пачынаючы з 1720 года князь Антоні Казімір Сапега атрымаў прывілею Вялікага Княства Літоўскага Аўгуста II на правядзенне ў Зэльве з 25 ліпеня да 25 жніўня штогадовых Анненскіх кірмашоў.

Год 2002

...Сквер ад яркіх колераў вышытых ручнікоў, самабытных дываноў, вытанчаных узораў вязаных сурвэтак і абрусаў расцвіў незвычайнай прыгажосцю. З розных куточкаў Зэльвеншчыны з'ехаліся сюды майстры і майстрыхі, каб прадэманстраваць свае вырабы...

Год 2004

...Як сведчыць гісторыя, уладальнікі Зэльвы на кірмашы гандлявалі і коньмі. Прыганялі іх паны і гандляры Лідскага, Кобрынскага і Брэсцкага ўездаў Гродзенскай губерні, Валынскай і люблінскай губерняў. Конь і сённа – сімвал Анненскага кірмашу...

Асіноўскі, С. Ехаў дзедка на кірмаш / Святаслаў Асіноўскі // Праца. – 2010. – 21 жніўня. – С.2.

Каб атрымаць найбольш яскравае ўяўленне аб беларускім кірмашы як з'яве, лепш за ўсё перанесціся ў Зэльву канца XVIII – першай паловы XIX стагоддзя. На гэты час прыходзіцца найбольшы росквіт тутэйшага кірмашу, што, як лічаць даследчыкі, з'яўляўся ўнікальным па тым часе гандлёвым мерапрыемствам. 26 ліпеня ў Зэльве штогод пачынаецца знакаміты Анненскі кірмаш (у гонар храмавага свята святой Ганны), які доўжыўся амаль месяц. Зэльвенскі кірмаш па ўсіх параметрах не меў сабе роўных на Беларусі. Як пісаў Яфрэм карнейчык, па абаротах і велічыні гандлёвых сувязей зэльвенскі кірмаш выходзіў за межы ўнутрыгубернскага мясцовага рынку; ён з'яўляўся на працягу рада дзесяцігоддзяў важнейшым камерцыйным цэнтрам усяго Паўночна-Заходняга краю Расіі. Але і гэта сведчанне не дае поўнай характарыстыкі таго, што адбывалася ў невялікім мястэчку Зэльва Ваўкавыскага павета Гродзенскай губерні паўтара стагоддзя таму. Некаторыя даследчыкі меркавалі, што тагачасныя зэльвенскія кірмашы былі аднымі з буйнейшых у Еўропе і саступалі па сваёй значнасці толькі знакамітым Лейпцыгскім...

Бегункова, М. Другі ў Еўропе Ганненскі кірмаш / М.Бегункова // Звязда. – 2010. – 24 жніўня. – С.3.

Адроджаны Ганненскі (або Зэльвенскі) кірмаш прайшоў 21 жніўня на Гродзеншчыне.

На працягу некалькіх стагоддзяў у Зэльве 26 ліпеня, у дзень святой Ганны,

адкрываўся адзін з буйнейшых кірмашоў не толькі Беларусі, але і Еўропы – саступаў ён па сваёй значнасці толькі знакамітаму лейпцыгскаму. Кірмаш спрабавалі адрадіць – у 2002-2004 гадах свята праводзілася, аднак толькі сёлета зэльвенскі кірмаш атрымаўся найбольш цікавым і маштабным: свята наведала каля тысяч удзельнікаў і гасцей. Арганізатарамі кірмашу стала адміністрацыя горада сумесна з праектам ЕС/ПРААН “Устойлівае развіццё на мясцовым узроўні”.

Конь і сёння – сімвал Ганненскага кірмашу: конкурс на лепшае афармленне павозак, выстава-конкурс конных парод, выступленне конна-спартыўнай школы Ваўкавыска, падарожжа на брычцы... А яшчэ самы шчаслівы наведвальнік змог паўдзельнічаць у латарэі і выйграць жарабя... І няхай сёлета кірмаш доўжыўся толькі адзін дзень, а не цэлы месяц (як даўней) магчыма, гэты кірмаш зноўку стане адным з буйнейшых як у Беларусі, так і за яе межамі.

Купрэвіч, Н. Жыў кірмаш. Гудзе кірмаш! / Н. Купрэвіч // Краязнаўчая газета. – 2010. - № 33. – С.1,4.

Напрыканцы жніўня ў Зэльве адбылося незвычайнае свята – “Ганненскі кірмаш”.

Правядзенне яго – станоўчы прыклад аднаўлення ў наш час мясцовых традыцый і адметнасцяў рэгіёнаў Беларусі.

Падрыхтоўка і правядзенне сёлетняга кірмашу – вынік сумесных намаганняў артгкамітэта свята і праекта ЕС і ПРААН “Трывалае развіццё на мясцовым узроўні” па адраджэнні традыцыяў продкаў. Акрамя фінансавай дапамогі на падрыхтоўку і набыццё народных строяў, абсталяванне і аздабленне месцаў правядзення мерапрыемстваў, Праектам аказаная кансультацыйная дапамога.

На думку “Краязнаўчай газеты”, акрамя ўдасканалення культурнай праграмы свята (выступы мясцовых аўтэнтчных народных калектываў і асобных выканаўцаў), можна было б арганізаваць конкурсы прадукцыі асабістых падворкаў (напрыклад, на самы вялікі гарбуз, памідор, яблык, курынае яйка і т.п.; самага прыгожага пеўня, ката і г.д.). але галоўнае, што хацелася б адрадіць, – гэта кірмаш тавараў і паслугаў з выкарыстаннем сучасных сродкаў камунікацыяў: арганізаваць сайт кірмашу, на якім прадаўцы і пакупнікі маглі б знайсці карысныя кантакты.

Суслва, Н. Второе дыхание «Анненского кирмаша» / Надежда Суслва // Туризм и отдых. – 2010. - № 23. – 26 августа. – С.3.

Нынешний август был настолько богат на самые разнообразные праздники и фестивали, что только успевай на них ездить. Но все-таки «Анненский кирмаш» в Зельве, что на юге Гродненской области, можно смело выделить из общего ряда.

Оказалось, что это торгово-увеселительное мероприятие своими корнями уходит в начало XVIII века, когда владельцам Зельвы – магнатам Сапегам удалось в 1720 году получить «прывілей» короля Августа на проведение торгов и ярмарок. Сами хозяева жили неподалеку, в Деречине, который считался столицей края и его культурным центром. Однако Зельва находилась в лучшем географическом положении – на важном торговом пути из Минска в Слоним, Гродно и Белосток. Да и речка Зельвянка в те времена тоже была судоходной, поэтому небольшое местечко считалось крупным речным портом. Сапегии очень ценили Зельву и даже называли её Зельвенским графством. Это поспособствовало созданию «Анненского кирмаша». Он начинался 26 июля и назван так в честь святой Анны. В то время говорили: «Зельвенцы 11 месяцев в году скучают, а месяц живут». И это было действительно так – на ярмарку съезжалось до пяти тысяч купцов, причем не только из Беларуси и Литвы, а практически из всех стран Европы. Привозили на ярмарку самые разнообразные товары: железо, стекло, вино, меха, бакалею, масло, табак, чай, ткани. Но самой главной «фишкой» «Анненского кирмаша» были лошадиные торги. Бывало, здесь продавали до нескольких тысяч лошадей. Купля-продажа выглядела следующим образом: лошади, коровы, козы перед ярмаркой паслись на заливных лугах, окружавших Зельву. Купцы с утра выезжали на пастбища и выбирали товар, а затем возвращались в город, где в «брокерских конторах» оформляли сделки. А потом наступало время веселья. Купцам и гостям ярмарки было где отвести душу – на площади стояли многочисленные корчмы с местными кулинарными изысками и напитками. Можно было пойти на представление заезжих музыкантов, артистов, циркачей, дрессированных медведей или провести время в обществе женщин лёгкого поведения, которых в то время называли «жертвами общественного темперамента». В середине XIX века ярмарка постепенно утрачивает своё значение и в какой-то степени возрождается в 1902 году. Первая мировая война положила конец этой славной традиции, которую третий год подряд пытаются возродить в Зельве. После исторического экскурса посмотреть на современный кирмаш было особенно интересно. Под звуки весёлых песен в исполнении ансамблей «Сваякі», «Корна копія», «Малінаўка» ноги сами шли в пляс. В центре площади, вокруг символа города – жеребёнка (изображение коня есть и на гербе Зельвы), разместился Город мастеров: ремесленников, художников, ткачих, вышивальщиц и т.д. К празднику подготовили и сувениры – кружки, майки, пакеты, значки, магниты. Все здания на площади поменяли вывески на исторические: ресторан превратился в «Шляхетскую залу», появились разнообразные корчмы, «Ламбард» и «Гасцінны двор». Праздник на улицах Зельвы продолжался. Гуляющий народ разбился на группы «по интересам». Кто-то смотрел спектакль «Батлейки», кто-то принимал участие в традиционных старинных играх и забавах, кто-то слушал припевочников и гармонистов, кто-то под руководством опытных мастеров лепил горшок на память, а кто-то просто отдавал должное «прысмакам па-зэльвенскі».

Жителі жадвалі ещэ «Кірмашовы баль» і прадзнічнны фэйерверк.

Выбодовская, Г. Ярмарка в Зельве станет традыцыйнай / Галіна Выбодовская // Аргументы і факты. – 2010. – 29 сентабры. - № 39. – С.3.

Когда-то пасёлак Зельва был шырока вядомым для купцаў Еўропы. Тут праводзіўся «Анненскі кірмаш» – другая па маштабе пасля Лейпцыгскай ярмарка в Еўропе. Паспрабы адрадыць традыцыю XVIII стагоддзя ўжо былі в 2001 і 2004 гадах. Но безуспешна. В гэтым гаду ярмарка удалася. Конечно, в першы год гуляньне не окупілось. Но в будучым ярмарка будет прыносыць даходы, счідают арганізатары. Цены тут былі доступныя. Кожны жадаючы мог купіць сабе нацыянальны костюм, іх прадавалі без наценкі – всего 15000 беларускіх рублёў. Учасціе в традыцыйных беларускіх конкурсах, такіх, напрыклад, как боі подушкамі, бег на ходулях, вылавліванне рыбы адной рукоў абходілось всего в 500 рублёў. І рамесленнікі удівілі: соломённые корзінкі, гобелены, цветочныя горшкі і многае-многае другое прадавалі очень дёшево.

Новікава, Г У Зэльве аднавілі традыцыю / Ганна Новік // Беларусь.Belarus. – 2010. - №9. – С44-45.

У 1720 годзе ўладальнік Зэльвы (зараз гэта гарадскі пасёлак Гродзенскай вобласці) князь Антоні Казімір Сапега атрымаў ад польскага караля і Вялікага князя Літоўскага Аўгуста II прывілею на правядзенне ў мястэчку штогадовых кірмашоў у гонар дня Святой Ганы.

Яны доўжыліся цэлы месяц, пачынаючы з 26 ліпеня, і ў хуткім часе набылі славу аднаго з найбольш буйных рынкаў Еўропы. Сюды сцякаўся гандлёвы люд не толькі з Беларусі і Літвы, Але і з Масквы і Пецярбурга, Варшавы, Рыгі, шматлікіх расійскіх губерняў, Прусіі і нават экзатычнай Турцыі. Прадавалі шкло і жалеза, хлеб, віно, тытунь, соль, тканіны. Адмыслова ішоў гандаль коньмі. Як бачна з дакументаў, здараліся гады, калі лік іх ішоў на тысячы.

Пра «Ганненскі кірмаш» апавядалі падарожнікі і гісторыкі, яго згадвалі ў сваіх творах знакамітыя пісьменнікі і паэты.

Напрыканцы 30-х гадоў мінулага стагоддзя традыцыя прыпынілася. Але, як высветлілася, не была забытая. Зэльвенцы помнілі пра сваё свята, і ў 2001-м аднавілі славу тутэйшых кірмаш. Пакрысе ўзгадваючы традыцыі, тры разы правялі гандаль, апошні з іх – у 2004-м. Потым – зноў перапынак... І вось кірмаш атрымаў яшчэ адзін шанец... Падтрымка прайшла нават ад такой аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі як ПРААН Структура Арганізацыі Аб'яднаных Нацый палічыла кірмаш годным адраджэння і развіцця і выдзеліла на яго ўзнаўленне грант.